

ЗАМАН

Газета издаётся на балкарском языке с 1924 года

Интернет-версия: zamankbr.ru

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ
ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУ ГАЗЕТИ

ВРЕМЯ

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА
КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Къабарты-Малкъарны Башчысы Ю.А.Кокону Россей Федерацияны Ич ишлерини органларында кыуллукъ этгенлени кюню бла А Л Г Ы Ш Л А У У

**Къабарты-Малкъар Респуб-
ликада Ич ишлени мини-
стерствосунда кыуллукъ этген
хурметли шухла!**

Сизни профессионал байрам бла
жорегимден кызыу алгышлайма.
Быллай кюн биз ниет чыныгылулкы-
лары бек улуу болган, сайлаган кыул-
лукаларына кертичлей кыалган, оны
жашаулары бла байламлы этген жигит
адамланы алгышлайбыз. Кыралны
бу мағаналы структурасыны жюзжыл-
лык тарыхыны битеу кезиулеринде да
анда кыуллукъ этгенле кеслерини бор-
чларын бет жарыкылы толтургандыла.
Биоплюкеда, кыйын болумлагда да
кыарамай, полиция адамларыбызны

кыоркыусузлукаларын бла тынчыкы-
ларын жалчытуу, аланы законлу сей-
ирлерин бла эркинликлерин кыоруу-
лау, жамсаут низамны кючлендириу,
аманлыкчылыкыгда, коррупциягда,
терроризмге кыажу соелиу жаны бла
борчланы жетишилми тамамлайды.

Ич ишлени органларыны даражалары,
алага жамсаутны ышаныуу мын-
дан оры да кюч ала барлыкларына
ийнанама. Ата журтубузга кеслерин
оямай кыуллукъ этген, адеп-кылыкъ
жаны бла кюлю болганлай кыалган
ветеранлагына ыспасыбыз, биосюрею-
бюз да артыкыда уулдуу. Барызыгда
да жетишилме, кийик саулык, насып
эмда монглукъ тежейме.

Саугъалау

Къыйыларына - бийик багъа

Россей Федерацияны Президенти
2017 жылда 24 октябрде
чыгъарылган 512-чи номерли
Указы бла **БЕЙТУГАНОВ Муса-
би Ногмановичге** - «Хауа эмда
башха табийгъат болумланы
торлендируу жаны бла Шимал-
Кавказ аскер служба» федерал
кырал бюджет учрежденианы
таматысына - метеорологияны
айнытыуыгда къыйын салгъаны
эмда кеп жылланы бет жарыкы-
лы ишлегени ючюн «Россей Фе-
дерацияны сыйлы метеорологу»
деген махтаулу ат аталганды.

Россей Федерацияны Президенти
2017 жылда 24 октябрде
чыгъарылган 369-рп номерли
буйругу бла **АНАХАЛАНЫ На-
зирни жашы Кошкинбайга** -
«Бийик тау-геофизика инсти-
тут» федерал кырал бюджет
учрежденианы таматасыны орун-
басарына - илмуну бла билим
беруиуну айнытыуыгда, уста специ-
алистлени хазырлауыгда къыйын
салгъаны эмда кеп жылланы бет
жарыкылы ишлегени ючюн Рос-
сей Федерацияны Президентини
атындан ыспас этилгенди.

Къабарты-Малкъар Респуб- ликаны Сыйлы грамотасы бла саугъалау юсюнден Къабарты-Малкъар Респуб- ликаны Башчысыны УКАЗЫ

Банк ишни айнытыуыгда улуу
къыйын салгъанлары эмда кеп
жылланы ахшы урунганла-
ры ючюн «Сбербанк России»
ПАО-ну Къабарты-Малкъарда
8631-чи номерли бѐлюмюнде
ишлегенлени къауумун Къа-
барты-Малкъар Респуб-
ликаны Сыйлы грамотасы бла саугъа-
ларгъа:

**БЕЙТУГАНОВА Залина Ха-
сановна**ны - управляющини
орунбасарын

**ДУДКА Светлана Борисов-
на**ны - 8631/0600-чу номерли
кыошакъ офисни башчысыны
орунбасарын

**САБАНЧИВ Хусен Муха-
мед-Шагировични** - регион
сервис араны комплекс болуш-
лукъ этуиуну арасыны управле-
ниясыны таматасын

**ХУЧИНАЛАНЫ Тахирни
жашы Хакимни** - 8631/0100-
чу номерли кыошакъ офисни
башчысын

Къабарты-Малкъар Респуб-
ликаны Башчысы **Ю. КОКОВ**
Нальчик шахар, 2017 жыл 8 ноябрь, №143-УГ

Х.А.Шогеновну «Къабарты-Малкъар Респуб- ликаны аллында къыйыны ючюн» орден бла саугъалау юсюнден Къабарты-Малкъар Респуб- ликаны Башчысыны УКАЗЫ

Законлукъну бла право низамны кючлендириуге, инсанланы праволарын бла эркинликлерин жалчытуыгда улуу къыйын салгъаны ючюн **ШОГЕНОВ Хачим Алисагочични** «Къабарты-Малкъар Респуб-
ликаны аллында къыйыны ючюн» орден бла саугъаларгъа.

Къабарты-Малкъар Респуб-
ликаны Башчысы

Ю. КОКОВ

Нальчик шахар, 2017 жыл 10 ноябрь, №144-УГ

ШОГЕНОВ Хачим Алисагочич 1941 жылда 1 январьда КъМАССР-ни Чегем районуну Биринчи Чегем элинде тууганды. Аскерден кыайтхандан сора Вла-
дикавказда С.М.Киров аты аскер училищени, ызы бла М.В.Фрунзе аты аскер
академияны бошаганды.

1966-1970 жылда Узакъ Востока, 1973-1988 жылда СССР-ни Саутланган
кючлеринде эмда СССР-ни МВД-сыны ич аскерлеринде кыуллукъ этгенди. 1988-1992
жылда Бийик аскер техника училищени Афганистанны саутланган кючлерине
кадрла хазырлау эмда ич аскерлени кадрларыны усталыкларынын кетюруу жаны бла
начальниги болганды. 1992-2006 жылда - КъМР-ни ич ишлерини министриди.

Оп Шимал Кавказда аскер къазауатлагъа эмда контртеррорист операциялагъа
тири кыатышанлаганды. Узбек ССР-ни Ташкент область советини депутатына айы-
рылганды. Бусагъада «Российские ипподромы» ОАО-ну СКФО-да бла ЮФО-да
регион директоруду.

Отставкадагы генерал-лейтенантды, юридический илмуланы кандидатды. Кызыл Жулдузун, «Сыйлыкыны
Белгиси», «СССР-ни Саутланган кючлеринде Ата журтга кыуллукъ этени ючюн», «Ата журту аллында къыйыны
ючюн» тертюню даражалы орденле бла саугъаланганды.

А.А.Чеченовну «Къабарты-Малкъар Респуб- ликаны аллында къыйыны ючюн» орден бла саугъалау юсюнден Къабарты-Малкъар Респуб- ликаны Башчысыны УКАЗЫ

Кыраллыкъны тохташдырууда жетишилме болдурганы эмда республиканы социал-экономика айныууна улуу къыйын салгъаны ючюн **ЧЕЧЕНЛАНЫ Ахматны жашы Ануарны** «Къабарты-Мал-
къар Республиканы аллында къыйыны ючюн» орден бла саугъаларгъа.

Къабарты-Малкъар Респуб-
ликаны Башчысы

Ю. КОКОВ

Нальчик шахар, 2017 жыл 10 ноябрь, №145-УГ

ЧЕЧЕНЛАНЫ Ахматны жашы Ануар 1950 жылда Кыргыз ССР-ни Фрунзе об-
ластыны Чуй районуну Дон-Арык элинде тууганды.

КъМКЪУ-ну бошагандан сора 1977 жылда кырал университетни илму-излем
бѐлюмюнде илму кыуллукъчу болуп ишлеп башлаганды. 1979-1988 жылда - Тьр-
ныуада жалкыны жашау жумушла бла жалчытуу жаны бла район производво
управленияны башчысыны орунбасарды, КъМР-ни Халкыны жашау жумушла бла
жалчытуу министерствосуну бѐлюмюнно таматасыды, курорт жумушланы комби-
натыны начальнигиди.

1988-1992 жылда Нальчикде бийик вольту аппаратура заводуну план-экономика
бѐлюмюнно таматасыны орунбасарды, КъМР-ни Уруну жаны бла кырал комитетинде
«Труд» консультация-синдируу фирманы директоруду, КъМР-ни Министрлерини
Советини экономика реформала жаны бла баш специалистиди. 1992-1997 жылда

- КъМР-ни кырулуш министрини орунбасарды.
КъМР-ни Парламентини экинчи эмда ючюнчю чакырыуларыны депутаты болганды, 2004 жылдан 2009 жылгъа
дери КъМР-ни Правительствоосууну Председателини орунбасары, КъМР-ни Парламентини тертюню чакырылыууну
Председатели болуп турганды. Экономика илмуланы докторуду, КъМР-ни сыйлы грамотасы бла саугъаланганды.

Б.С.Карамурзовну «Къабарты-Малкъар Респуб- ликаны аллында къыйыны ючюн» орден бла саугъалау юсюнден Къабарты-Малкъар Респуб- ликаны Башчысыны УКАЗЫ

Илмуну бла билим беруиуну айнытыуыгда, уста специалистлени хазырлауыгда улуу къыйын салгъа-
ны эмда кеп жылланы бет жарыкылы ишлегени ючюн **КАРАМУРЗОВ Барасби Сулеймановични**
«Къабарты-Малкъар Республиканы аллында къыйыны ючюн» орден бла саугъаларгъа.

Къабарты-Малкъар Респуб-
ликаны Башчысы

Ю. КОКОВ

Нальчик шахар, 2017 жыл 10 ноябрь, №146-УГ

КАРАМУРЗОВ Барасби Сулейманович 1947 жылда 10 ноябрьде
КъМАССР-ни Урван районуну Герменчик элинде тууганды.

1969 жылда Къабарты-Малкъар кырал университетни физика бѐлюмюно
бошаганды. 1970-1994 жылда КъМКЪУ-ну ассистенти, тамата препода-
ватели, доценти, профессор, проректору болганды. 1994-2015 жылда
- КъМКЪУ-ну ректоруду. 2015 жылны июль айындан башлап КъМКЪУ-ну
президенти. КъМКЪУ-ну физика факультетини наносистемаланы физи-
касы кафедрасыны илму башчысыды.

КъМР-ни Парламентини экинчи, ючюнчю эмда бешинчи чакырыуларыны
депутаты болуп турганды. «Единая Россия» ВПП-ни члениди.

Техника илмуланы докторуду, РФ-ни КъМР-ни илмуларыны сыйлы
кыуллукъчусуду, РФ-ни Битеулу эмда профессионал билим беруу министр-
ствосуну сыйлы грамотасы, «Учёный года-2010» сыйлы белги, Абхазия Респуб-
ликаны кырал саугъасы-
«Ахъдз-апша» (Сый эмда Махтау) орденни экинчи даражасы ордени, Антон Макаренко орденни, РФ-ни
Федерал Жыйылыууну Кырал Думасыны майдалы бла саугъаланганды. Петр Великий аты саугъаны
лауреатыды, «Общественное призвание» сыйлы алтын белгини кавалериди.

КъМР-ни Парламентини экинчи эмда ючюнчю чакырыуларыны депутаты болганды, 2004 жылдан 2009 жылгъа
дери КъМР-ни Правительствоосууну Председателини орунбасары, КъМР-ни Парламентини тертюню чакырылыууну
Председатели болуп турганды. Экономика илмуланы докторуду, КъМР-ни сыйлы грамотасы бла саугъаланганды.

Ачылыу

Нальчик - фонтанланы шахары

Тюнене КъМР-ни Башчысы Юрий Коков Нальчикде Къулийланы Къайсынны эсгертмесини къатында майданда ишленген фонтан-ны халы бла шагърейленгенди. Былайда анга шахарны администрациясыны башчысы Арсен Алакаев, республиканы организацияларыны профсоюзларыны биригулерини таматасы Фатимат Амшопова, къурулушну бардырган подряд организацияланы келечилери, жамауат да тубегенди.

Юрий Александрович фонтанны къатында солугъанла бла ушакъ этгенди, алайда ойнагъан сабийчикле бла суратха да тюшгенди. Ызы бла ол майдан къалай тапландырылганы бла да шагърей болганды.

Эсигизге салайыкъ, Къулийланы Къайсынны эсгертмесини майданы «Единая Россия» политика партияны «Формирование современной

городской среды» программасыны чеклеринде жангъытылганды. Нальчик шахарны администрациясыны Жашау журт-коммунал мюлк жаны бла управлениясыны таматасы Анзор Ашабоковну бизге айтханына кере, фонтанны кенлиги 12 метрди. Аны ишлетиуге 16 миллион сом къоратылганды. «Былайда сууну къуйгъан автоматизацияланган

система, филтрле сылыннгандыла. Фонтан тюрсюню чыракъла бла жарытылады. Кесигиз да кѳресиз, ол ариу болганды. Майдан нальчикчи-

ле эм шахарыбызны къонакълары суююп солурукъ жерге айланур деп ышанабыз», -дегенди ол бизге.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

БЕЛГИЛЕУ

Майдалла, сыйлы грамотала, эсде къаллыкъ саугъала

КъМР-де МВД-да Ич ишлени органларында къуллукъ этгенлени кюнюне эмда совет милицияны жюзжыллыгына аталып, къууанчы жыйылыу болганды.

Бек алгъа ведомствону таматасы полицияны генерал-лейтенанты Игорь Ромашкин РФ-ни ич ишлерини министри полицияны генералы Владимир Колокольцевни алгъышлау сѳзюн окугъанды. Андан сора ол министерствону энчи составына эмда ветеранларына республиканы законлукъну бла право низамны сакълау гъа улуу кыйын салгъанлары ючюн ыспас этгенди. Къуллукъларын толтургъан кезиуде жоулгъанланы ююрлерине къайгы сѳз бергенди эмда кѳл этдиргенди. Министрни айтханы бла жыйылгъанла ѳлген

ишчи нѳгерлерин бир минутну шох туруп эсгергенди.

Жыйылгъанланы байрам бла КъМР-де МВД-да Жамауат советни таматасы, РФ-ни сыйлы артисти Валерий Балкизов эмда КъМР-де ОВД-ны ветеранларыны советини председатели Борис Думаев алгъышлагъандыла. ФСБ-ны КъМР-де

Управлениясыны начальниги орунбасары полковник Михаил Тимохин а республикалы МВД-да къуллукъ этгенлени бир къауумна сыйлы саугъала бергенди.

РФ-ни Президентини Указы бла «За отвагу» эмда «За отличие в охране общественного порядка» майдалла бла министрствода къуллукъ

этген тѳрт адам саугъалангандыла, дагъыда экеулен «За доблесть в службе» майдалгъа тийишли болгандыла. Аланы полициячыла гъа Игорь Ромашкин бергенди.

КъМР-де МВД-ны башчысыны буйругъу бла ведомствону бир-бир къуллукъчулары сыйлы грамотала эмда ыспас

къагъытла бла саугъалангандыла. Ол кюн министр дагъыда ѳлген полициячыланы сабийлерине да саугъала бергенди.

Къууанчы ишле Къабарты-Малкъарда МВД-ны Тарых музейинде эмда ич ишлени органларыны ветеранла-

рыны советинде андан ары бардырылгандыла. Игорь Константинович байрам экспозиция бла шагърейленгенди эмда ветеранланы совет милицияны жюзжыллыгы бла алгъышлагъанды.

КъМР-де МВД-ны пресс-службасы.

Антларына кертичилеге - махтау эмда ыспас

Элбрус районда ич ишлени органларында къуллукъ этгенлеге деп Къулийланы Къайсын атлы Маданият юйде

концерт къурагъандыла. Ары районну администрациясыны келечилери, предприятияланы, организацияланы, уч-

режденияланы башчылары эмда Россейни МВД-сыны Элбрус районда бѳлюмюню энчи составы келгенди.

Концерт башланурны аллында бѳлюмге кѳп болмай ишлерге келгенлени ант этулерине аталгъан жыйылыу болганды. Байрамны башлай, Элбрус районну администрациясыны башчысы Залийханланы Къаншаубий полициячыланы ал-

гъышлагъанды. «Ишигиз къыйынды, сизден кесигизни аймаулыкъну, жигитликни, кишиликни, башхалагъа болушлыкъ гъа не заманда да хазыр болууну излеген. Алай ол бек кереклиди. Адамларыбызны къоркъуусузлукълары бла ырахатлыкълары да кѳ-

бюсюнде ма сизге кѳре боладыла», -дегенди.

Аны айтханы бла жыйылгъанла къуллукъларын толтура тургъанлай ѳлгенлени бир минут шох туруп эсгергенди. Андан сора районну башчысы Россейни МВД-сыны Элбрус районда бѳлюмюнде къуллукъ этген сегиз адамгъа борчларын бет жарыкълы толтургъанлары ючюн сыйлы грамотала бла ыспас къагъытла бергенди.

Бѳлюмюню таматасы Батталаны Муслим а, энчи составны КъМР-де ич ишлени министри Игорь Ромашкинни эмда кесини атындан алгъышлап, къуллукъларында айырмалы болгъанланы ведомстволу майдалла бла саугъалагъанды.

Алиса ТАРИМ,

Элбрус районну администрациясыны пресс-службасыны таматасы.

БАШЛАМЧЫЛЫКЪ

Жашауу сакълауу амалларына юйренгенлерине шагъатха-сертификатла

«Жашауу сакъларга юйрен!» деген битеуроссей проект бардырылганлы эки жыл болады. Аны РФ-ни МЧС-ини терк психология болушлукъ беруу службасы кыраганды.

Барыбыз да анылагандан, онгусу болган адамга биринчи 30 минутну ичинде болушлукъ тапдырууу магъанасы бек уллуду. Аллай кезиуде, «скорый» келгинчи, кереклиси ча болушлукъ этилсе, адамны жашауу сакълар онг барды. Проект ма аны бла байламды. Бююнлюкте анга СКФО-да Пятигорск шахар, Ингуш эм Къабарты-Малкъар Республика кытышды.

Барз кюн а проектни чеклеринде КъМКЪУ-да «КъМР-де биринчи болушлукъну кюню» этгенди. Анга РФ-ни Президентини СКФО-да толу эркинлик келечисини болушлукъчу Николай Литюк, КъМР-ни Правительствосуну Председателини орунбасары Владимир Болотоков, КъМКЪУ-ну ректору Юрий Альтудов, РФ-ни МЧС-ини КъМР-де Баш управленийясыны таматасыны биринчи орунбасары Михаил Чёрный, бир-бир министрстволаны бла ведомстволаны келечиле-

ри да кытышанды.

Жыйылыуда селеше, Николай Литюк бу проектни айнытууга кыйын салганлага эм анга кытышанлага РФ-ни Президентини СКФО-да толу эркинлик келечисини болушлукъчу атындан ыспас этип, регионда жаш адамланы болушлукъ берирге юйретиу ишлеге энци эс бълонгенин чертгенди.

Проектни жашауда бардыруу иште СКФО алчы болганын этемлик бла белгилерге сюеме. Окую учреждениелада энчи классланы ачылганлары бек магъаналыды. Жаш адамланы юйретиу алаамат башламчылыкды, - дегенди Николай Петрович.

Владимир Болотоков а акция шендогю жашауу излемлери келишенин чертгенди эмда кеп болмай Бахсан ауузунда болган табиогъат кыйынлыкны эсге салганды. «Ол кюнде ырхы келген участкада халны керюп, абызырамай, тийишли онуо эте билиу бек магъаналы болганына тюшонгениме. Быллай проектле уа биринчи болушлукъ тапдырып, адамны жашауу сакълауу амалларына юйретедиле. Сау болсулла бу ишни кырагъанла», - деп белгилегенди.

Эки жылны ичинде биринчи болушлукъ этууню юсюнден китапчык да чыгарылганды. Бююнлюкте ол 20 тилге кечюрюлгенди, ол санда кы-

рачай-малкъар тилге да.

Ызы бла жыйылыуга кытышанлага видео байламчылыкны амалы бла Москвадан РФ-ни МЧС-ини Психология болушлукъ тапдыруу арасыны директору Юлия Шойгу селешгенди. Тюбешууге былай кеп адам келгенине бек кыуанганын билдирип, ол хар инсан да кесини жууапчылыктын сезсе, жарыуу кезиуде ёлюмле азыракъ боллукъларын чертгенди.

Андан сора жыйылыуга келгенле биринчи болушлукъ этууню, аны жоруктарыны юсюнден кысха видеороликке кырагандыла. Ызы бла уа сахнага Нальчикни школларында ОБЖ дерсле берген

устазланы бу проектни чеклеринде билим алган кыууну чакъырылган эди. Отуздан артык адам Граждан кыруулаудан бла кыйын болумлада усталыкны ёсдюрюу арада 40 шагъатны окуп, сертификатла алгандыла. Алары Араны таматасы Сергей Харенко бергенди. Энди инструкторла да билгенлерин башхалага юйретирикдиле.

«Кавказ бек опасности» деген коммерциялы болмаган организацияны башчысы Кантемир Давыдов а университет дерсле бардыра турурча тренажер-манекенини сауугага бергенди.

Андан сора КъМКЪУ бла РФ-ни МЧС-ини Терк психология болушлукъ беруу арасы мындан ары да байламчыла кюрютюрге келишим этгендиле. Анга вузну ректору Юрий Альтудов бла Араны башчысы Пётр Кинасов кыол салгандыла.

Жыйылыуу ахырында уа специалистле тюбешууге келген студентлеге биринчи болушлукъ кылай этилгерге кереклисини юсюнден айтхандыла эмда кергюзтгендиле.

ТАППАСХАНЛАНЫ Аминат.

ЖЫЙЫЛУУ

Бир ниетлилени, регионну айныууна юлюшлерин кыошарга итингенлени бирикдирген клуб

КъМР-ни Жамауат палатасында «Ишчи Россей» битеукырал жамауат организацияга 10/11 жыл толганы бла байламлы жыйылыу болганды. Аны чеклеринде «Ишчи Россейни проектлери эм адамлары» деген «тёгерек стол» кыралганды. «Жаш тёлю бизнес школну» юсюнден фильм кергюзтюлгенди, организацианы членлерине эм аны бла байламчык кюрютгенле ыспас кыагытла берилгендиле.

Жыйылыуга «Ишчи Россейни» генеральный советини члени Алексей Порошин, кырал структураланы келечилери, организация бардырган социал проектлени таманлаганла кытышандыла.

«Ишчи Россейни» регион бълуюню башчысы Юлия Пархоменко бек алгъа регион бълуюмге 10/11 жыл нек болганын анылатханды. Бълуюм эсепге 2007 жылны 13 мартында тюшгенди, алай ишле а 2006 жылны 14 ноябринде башлагъан эди. Организацияга бусагъатда 3 мингден аслам адам киреди. Алары араларында Россейни Президентини жамауат эм кенгеш структуралада, Федерал Жыйылыуда, толтуруучу власть органлада, халкыла аралы организациялада, айнытууну институтларында ишлегенле да асламдыла. 2017 жылда ала законла чыгарыу жаны бла 180 башламчылык этгендиле.

Регион организацияда уа 46 адам барды. Ала бизнесменледиле. Предпринимательство бла кюрешгенлеринден тышында, граждан обществону айнытууга, социал проектлени таманлауга да кыагырадыла. Алай бла «Ишчи Россей» ол бир ниетни тутхан, бир мурагъа итинген, регионну айнытууга кыйын салган адамланы клубду, дегенди ол.

Организацианы сопредседатели Евгения Васильченко уа жаш тёлю бизнес-школну юсюнден билдириу этгенди. Бу проект 2007 жылдан бери таманланылады, аны борчу ишлерин энди башлагъан жаш предпринимательге болушлукъ этууду. Анга кюрюгенле бизнес проектле кырагъа, жангы технологиялага, командаларын жырагъа, кеслерини юслеринден шартланы жазарга, ишге киргенде сооруулага керекли жууапла берирге эм кеп башха затха юйренедиле. Андан тышында, жетишмилли бизнесменле, предпринимательство бла байламлы кырал структураланы келечилери бла ушакъла бардырадыла, тюрю-тюрюл предпринимательге боладыла.

Монополияга кыажу федерал службаны КъМР-де Управленийясыны башчысы Казбек Пшиншев белгилегенге керё, ведомствону ишчилери монополияга кыажу законодательствону толтуруучу чеклеринде мастер-классла кырайддыла, школну бошагъ-

анла бизнес проектлерин кыоруулаганда экспертлеча чакъырыладыла.

Проектни юсюнден айта, Кабек Пшиншев анга бийик багъа бичгенди. «Бизнес-школ жаш тёлюге бек хайырлыды, ол алага жангыз да предпринимательствода угъай, харкюнлюк жашауларында керекли билим береди», - дегенди.

Бу школну башха-башха кылауда тауусан Исая Ханукаев бла Анетта Шибзухова уа анга шагъатлык этгендиле. Исаяны кесини предпринимательство барды, школда юйренген технологияны хайырланчыл, ишин региондан тышында окую бардырып башлаганды. Анетта уа бююнлюкте Къабарты-Малкъар кырал аграр университетни (КъМКЪАУ) Инновацияла эм трансфер арасыны директорду.

«Стильный акцент» да «Ишчи Россейни» жаш адамлага себеплик этген магъаналы

проектлеринден бириди. Аны ол Къабарты-Малкъар кырал университетни (КъМКЪУ) дизайн институту эм Мадина Саральны «Мода юю» бла 2008 жылдан бери бардырады. Жыл сайын анга 100-ге жууук адам кытышады, он жылны ичинде конкурсантланы саны 150-ге жетгенди. Анда 2008 жылда хорлагъан Хаджиланы

проектлеринден бириди. Аны ол Къабарты-Малкъар кырал университетни (КъМКЪУ) дизайн институту эм Мадина Саральны «Мода юю» бла 2008 жылдан бери бардырады. Жыл сайын анга 100-ге жууук адам кытышады, он жылны ичинде конкурсантланы саны 150-ге жетгенди. Анда 2008 жылда хорлагъан Хаджиланы

проектлеринден бириди. Аны ол Къабарты-Малкъар кырал университетни (КъМКЪУ) дизайн институту эм Мадина Саральны «Мода юю» бла 2008 жылдан бери бардырады. Жыл сайын анга 100-ге жууук адам кытышады, он жылны ичинде конкурсантланы саны 150-ге жетгенди. Анда 2008 жылда хорлагъан Хаджиланы

проектлеринден бириди. Аны ол Къабарты-Малкъар кырал университетни (КъМКЪУ) дизайн институту эм Мадина Саральны «Мода юю» бла 2008 жылдан бери бардырады. Жыл сайын анга 100-ге жууук адам кытышады, он жылны ичинде конкурсантланы саны 150-ге жетгенди. Анда 2008 жылда хорлагъан Хаджиланы

проектлеринден бириди. Аны ол Къабарты-Малкъар кырал университетни (КъМКЪУ) дизайн институту эм Мадина Саральны «Мода юю» бла 2008 жылдан бери бардырады. Жыл сайын анга 100-ге жууук адам кытышады, он жылны ичинде конкурсантланы саны 150-ге жетгенди. Анда 2008 жылда хорлагъан Хаджиланы

проектлеринден бириди. Аны ол Къабарты-Малкъар кырал университетни (КъМКЪУ) дизайн институту эм Мадина Саральны «Мода юю» бла 2008 жылдан бери бардырады. Жыл сайын анга 100-ге жууук адам кытышады, он жылны ичинде конкурсантланы саны 150-ге жетгенди. Анда 2008 жылда хорлагъан Хаджиланы

кесегинде хорлагъанла арта билимлерин МГУ-да сынадыла, анда айырмалы болгандыла уа РФ-ни Къырал Думасында саугъаладыла. Сёз ючюн, Нальчикни 14-чю номерли гимназиясыны 10-чу классында окугъан Кючменланы Камилла конкурсуна федерал кезиуде экинчи жерни алганды, хорлагъандан ол жангыз да жарым балгъа арха кылган эди.

Бу проектни чеклеринде 2017 жылда «История российского предпринимательства» деген китап басмаланганды, анда бурун заманлада регионну экономика айныууна себеплик этген адамланы юслеринден айтылады. Режиссёр Владимир Вороков а предприниматель Тембулат Эркеновха жораланган фильмни кергюзтгенди.

Ахырында Юлия Пархоменко «Ишчи Россей» бардырган проектле энтта кеп жылланы республикага хайыр келтирилгенле, адамла уа ырызлыкъ табарларына ышанганын билдиргенди. Жыйылыу Казбек Пшиншевге, КъМКЪУ-ну дизайн институту директору Светлана Кожуховскаяга, КъМКЪАУ-дан Зумакууланы Фатиматха, кызуучу Виктор Котляровха, организацианы активистлерине ыспас кыагытла беруу бла бошалганды.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфия.
Суратны автор алганды.

Жамауат күүлүкьда, чыгъармачылыкьда, халкьын

Залийханланы Жанакъайыт

Жашау жолу

Залийханланы Жюнюсю жашы Жанакъайыт 1917 жылда 8 ноябрьде Кенделен элде тууганды. Жетижыллыкь школну бошгъандан сора, Нальчик шахарда устазла хазырлаган раб-факга кирип, анда юч жыл окъуп, урунуу жолун малкьар тилде чыкьган газетде башлаганды. Бир ауукьдан, 1938 жылда, Залийге жаланда 21 жыл болгъанда, аны Кьабарты-Малкьар китап басманы баш редакторуну күүлүгьна тийишли кёр-генди, 1941 жылда уа КПСС-ни Нальчик шахар комитетини секретарына айыргъандыла.

Уллу Ата журт урушу кезиунде Залийханланы Жанакъайытны, бир-бир жамауат күүлүкьчуланыча, ары алмай, душманнга кьажуа кюреш кьуаргъа деп, мында кьыйгъандыла. Ол партизан отрядны таматарындан бири болгъанды, кьырал кьагьытланы, колхоз-совхоз ырыкьыны Тау Артына ётдюрюге уллу юлюш кьошханды. 1943 жылда уа, не-

адамла, совет власть келтирген жангы жашауга кьууанып, дунягъа жангыча кьарап, адеп-кьылыкьларын, тиричиликлерин, юйюр-турмуш халларын да бирден тюрлендирирге итингенди. Ол тёлү – Шахмырзаланы Саид, Гуртуланы Берт, Хочуланы Салих, Отарланы Керим, Кьулийланы Кьайсын, Будаиланы Азрет, Залийханланы Жанакъайыт –

бююн да Жанакъайыт нёгерлерини юсюнден айтхан ариу сёзну окъугъан адам чексиз зауукьлукь табады. Бир бирге иги болгъандан, ариу айтхандан, бир бирни суйгенден ахшы зат а дуния башында алыкьта табылмагъанды.

Жанакъайытдан аллай жылыу келе эди, кимни да кесине тартдыргъан, кимге да эс тапдыргъан. Аныча, элине, журтуна кьайгьыргъан адамла аздыла. Аны эски хуржун китапчыкьларында жылдан-жылгъа туугъан элинде, Кенделенде, школда, башха окъуу юйледе да нечча сабий билим алгъаны, кьолай жаны бла не жангылыкьла болгъаны, дагьыда анга кёре, адамны жүрегин кьууандырлыкь затла жазылып турадыла. Ол шубьлукьну, Ата журтуна, миллетине суймекликини, алагьа игилик тежеуно бийик юлгюсюнлей кьалгъанды.

Кязимден дерс алынуу насыбы

Кязимни кесин танып, аны бла бетден-бетге кьарап сёлөшгөн, андан дерс алгъан Залий кесин насыплыкьга санагъанды. 1946 жылда, Кязимни ёлгенин эшитип, терен бушуу этип, назму да жазгъанды.

Жанакъайыт Мечи улуну юсюнден былай айтханды: «Кязим, таулу халкьыбызны ийнагьы, аны батмаз жарыкь жулдузу, сюрген баразаны сабанында аламант чирчикле ёсгенди. Аны 1918 жылда Басхан кьалада басмаланган «Солтан-Хамит» деген китапчыгьы биринчи болуп, малкьар жазма адабиятха огьурлу жол ачханды. Бизни жазма малкьар адабиятыбыз Кязимни ол китапчыгьындан башланады...»

Мени акьылыма кёре, Кязим жазма кьагьыты болгъан миллетни ичинде тууса эди, жүз жыл мындан алгьа окьуна аны сыйлы аты дуния адабиятны бек жарыкь жулдузларыны арасында, чууакь кюнде сары алтын кибик, жылытырагына ишек тойюлме...» Уллу адамланы юлгюлеринде уллу адамла ёседиле.

Заманы - кьыйын, адамы - ариу

Сюрюнде таулу халкьны билимни жашларыны кьаууу – Кьулийланы Кьайсын, Отарланы Керим, Хутуыланы Ханакъайыт, Залийханланы Жанакъайыт, Уналаны Чомай дагьыда башхала, Фрунзе тийресинде жашагъандыла. Малкьар халкьны Ата журтуна кьайтыуунда аланы барыны да юлюшлери барды. Ала жыйылып, кьырал таматагьа кьагьыт жазгъандыла. Алай бла, ала артка кьайтыуу кьууанчы кюнюн жууукьлашдыргъандыла.

Таулу халкь кёчгюнчюлюктен кьайтып келгенден сора, ала малкьар адабиятны юзюлгөн жолун жангыдан ачхандыла. Газет, китап, журнал чыгьарып башлагъандыла. Ол тёлү магъаналы эди, аланы бир бирге зарлыкьлары, кюйюкьлюклери болмагъанды. Бир бирни фахмусуна кьууанган, жаш кьауууну келлендирген алагьа адет эди. Аланы миллетибизге этген жумушлары да энчидиле: заманы – кьыйын, адамы – ариу.

Чыгьармаларыны баш жигити не заманда да халкь болгъан, кёлпни жашау жолгъа тюзетген, жүрегине тюрелген затлары тарыхда кьояргьа итинген жазычу Залийханланы Жанакъайыт аладан эди. Аны юй бийчеси Акькьызыланы Фатимат, РФ-ни сыйлы ветеринары, солуудады. Жангыз жашы Борис, физика-математика илмуланы доктору, Москвада жашайды, ядерный тинтилуни бирлешген институтунда ишлейди.

МУСУКАЛАНЫ Сакинат.

Тарых билимни, фольклорну, этнографияны уста хайырлангъанды

Кьулийланы Кьайсын бла.

мисиле мындан кетгенден сора, Залийхан улуну Черек райкомну биринчи секретарыны күүлүгьна салгъандыла. Ол заманда уа анга жаланда 26 жыл бола эди!

Сюрюнде Кьыргьыстаннга тиюшгенди. Жарашыулу, адежли, билимли Залий киши жеринде да бир кьаууу күүлүкьлада ишлегенди: Кьыргьыз кьырал басманы директоруну экинчиси, арта уа, 50-чи жыллада, Кьыргьыз ССР-ни Министрлерини Советини типографиясыны директору болуп. Анда Кьыргьыз кьырал педагогика институтуну филология факультетин таууханды. 1957 жылда Ата журтха кьайтып, Нальчикде жашагъанды, китап басманы директору, райкомну биринчи секретары, радио бла телевидение комитетини председатели экинчиси, Кьабарты-Малкьар илму-излем институтуну тамата илму күүлүкьчусу болуп ишлегенди. Залийхан улугьа «Кьабарты-Малкьарны халкь жазычусу» деген сыйлы ат да аталгъанды. Дуниясын 1995 жылда алышханды.

Жангы жашауу толусунлай кёргозторге итинмеклик

Залийханланы Жанакъайыт малкьар адабиятха кьыралда уллу социал-экономика, жамауат-политика эм маданий тюрлениуле бола тургъан кезиуде келгенди. Ол заманда эсли

бизни культурабызны, адабиятыбызны да айныу жолун белгилегенди. Ала ариу ниетли, таза жүрекли, халал адамла эдиле. Аланы ахшылыкьларындан малкьар адабият битеудуния жолларына чыкьгъанды.

Залийхан улугь чыгьармачылыкь ишин назмучулукьдан башлагъанды. Аны поэзиясында ол заманны мухуру билинеди – ала билдириу, насыйхат магъананы тутадыла, жангылыкьга, игиликге, миллет кьуралыулукьгьа итинуюлукно элтедиле. 1936 жылда онтогузжыллыкь жаш поэтни «Мени ауазым» деген аты бла биринчи назму жыйымдыгы чыкьгъанды. Ата журтуна, аны адамына суймеклиги ол китапта энчи жерни алады: («Тансыкь болама», «Мени суйгеним – ата журтум»...)

Ажайып назмучулукьдан - суратлау прозагьа

Айхай да, ол заманны жазычулары кеслерин кьайсы жанрда да сынаргьа ашыкьгъандыла. Кёл бармай, Залий да, аны фахмулу жерлешлери Хочуланы Салих бла Кацийланы Хабуча, назмучулукьдан прозагьа ётгенди. Баш сылтауу уа, баям, – жашауу толусунлай жаланда прозагьа кёргозторге боллугьу эди.

Жанакъайыт иги кесек проза китап

чыгьаргъанды – «Тау кьушла», «Жанган жүрекле», «Бахсан жулдузу», «Эки тюбешуу»... Ала бары да адабиятыбызгьа уллу кьошумчулукь этген, малкьар халкьны жашауу кёл тюрлю жанындан суратлап, халкьны тюрлю тарых кезиуде кьолай жашагъанын, аны бирси миллетле бла кьазанлаша келгенин суратласала да, бек белгилеси уа «Тау кьушла» романыды – биринчи китап болуп чыкьгъан таулу роман.

Башха халкьланы адамларыча, бизни жигитлени да революция кюрешге кьатышханлары андача толу, терен кёргозтулгөн чыгьарма азды адабиятыбызда. Баш жигити Мазанны, тирменчи Кьасайынны, элли кишиле Саматны, Адыхамны, Байкьулну, Ибрагимни юслери бла романда малкьар халкьгьа келген жангылыкь, уллу сезим бурулуш суратланадыла.

Бу чыгьармаларында Залий тарых билимни, фольклорну, этнографияны уста хайырлангъанды, адабиятыбызны айныу жолун кючлегенди. Тилибизни байлыгьын, аны ариу эшитилиуун сакьлагъан бла бирге нарт сёзлени, айтыулары, жулдузланы, айланы, жылланы атларын кесини энчи кьагьытларына тюрюрюп, бююннге сакьлагъанды.

Ата журтун, адамын да багьалай билиуно юлгюсю

Жанакъайыт не заманда да кесини туугъан жери бла байламлы болгъанды. Бизни барыбызны да, орамда кёрсе окьуна, тансыкьламай, элибизден, жууукьдан-ахлудан хапар сормамай, хапар алмай иймегенди. Биргесине ёсген Кацийланы Хабуча бла, бираз таматаракь Хочуланы Салих бла, Боташланы Исса бла, малкьар халкьны энчи адамы, жигити Сотталаны Адилгерий бла, ала дуниядан кетгинчи, шубьлукь жүрютгөнлей тургъанды. Кеси заманыны аламант билимни адамы Хочу улугь кесинден жаш шубьларына сакь болгъанды, аланы не жаны бла да таукеллендире келгенди. Жарсыугьа, Салих немис концлагерьде ёлгенин билгенде, Залий да, башха жашла бла биргелей, бек уллу бушуу этгенди, устазыны, шубьхуну атын не заманда да иги бла айтханлай тургъанды.

Хабуча бла Залий бир бирни багьалагъанча, аллай ариу юлгю тапхан кьыйынды. Бютюнда бююнлюкьде. «Кьылам кьарындаш» деген сёзну керти магъанасын, баям, ала иги ангылай эдиле. Ол себепден болур,

Жакълауда инсанлыкъ борчун толтургъанды

туугъанлы 100 жыл

Узакъ 1950 жылда мени, сабийни, анам биргесине Фрунзеге (Бишкек) элтген эди. Ол бек улуу кыуанч эди. Шахарда бара тургъанлай, бизге бир тап, кыуатлы адам тубеди. Ол, анамы кыаты кыучакълап: – Кыалай тураса, эгечим? – деди да, мени да ийнакъларды. Сора бир тюрлю бир арсарсыз, кыаты айтып, юйюне чакъырды.

жыйылууда тубешенибизде, ол: «Кыалайсыз? Мустафа бла Мариям нечикдиле?» – деп сорду. Мен улуу адам кесин алай жюрютгенине кыуандым, жаным жылды.

Залийханланы Жанакъайыт бек сейрилик, улуу ишледен толу ёмюр жашагъанды. Улуу Ата журт урушну заманында душманла алган республикада

Сюргонде Залийхан улу халкъын атала жерине кыайтарып ючюн кюрешин бир заманда да тохтатмагъанды: миллетинден жалгъан дауну кетерип, тюзлюкню орнатыр ючюн, кесини ышангылы нёгерлери бла кыайтып-кыайтып кырал таматалагъа кыагыт жазгъанды. Бизни бери кыайтарыуно юсюнден оную этиле туруп,

милиую Кавказгъа кыайтыду» (ЦГА КБР.ф.Р – 1222. оп.1 д.410, л.14-19).

Жанакъайытны аллай магъаналы ишлерини юсюнден депортацияны, реабилитацияны эм малкъар халкъны жангырыууно юсюнден биз «Час испытаний» деген китапта жазгъанбыз.

былай айтханды да...» деселе, не да кесини жерин табып, кёп жумуш тола эди.

Миллетибиз ата журтубузгъа кыайтханда, Жанакъайыт, женглерин ёрге кыайырып, кесини нёгерлери бла бери кыайтханда болушуп тургъандыла. Ол биягъы район организацианы таматасы болгъанды, алай бла, кыолундан келгени, келмезликни окуёна этерге базынганды.

Андан ары жыллада ол китап басмагъа, Кыабарты-Малкъар радиога таматалыкъ этгенде, республикада, кыралда да белгили жазыучу болгъанда да, кесини жамауат жумушларын тохтатмагъанды. Мечиланы Кязимни бла Будайланы Азретни атларын тарыхда сакълар ючюн, кёп иш тындыргъанды. Жангыз муну эсерсек да таманды: 1954 жылда Кыргыгъызстанда ол аллай ишле бла кюрешген органлагъа немисли фашистле ёлтюрген поэт Будайланы Азретни аты эсде жашарча, аны юсюнден кыагытла жарашдырады.

Шкыкыда Кязим хажини Юйюн-музейин ача туруп, ары жол ишлегенде да, ол манга, КПСС-ни Кыабарты-Малкъар обкомуну секретарына, эм КПСС-ни Черек райкомуну секретары Тюменланы Мурадинге улуу болушлукъ этгенди. Ол не заманда да бизни биргебизге айланганды, даражасына кёре билеклик этиуон кыоймагъанды. Музей ачылгъанда уа, кыонакъланы аллында сёлешгенди, жыйылыуно бардыргъанды.

Ол заманда, бусагытта да мени Залийхан улу Жанакъайытха – улуу кырал кыулукучугъа, фахмулу жазыучугъа, публицистге, сыйым уллуду. Малкъар халкъ аллай адамы болгъаны бла ёхтемленерге боллукъды. Ол – Кыабарты-Малкъарны ахшы уланы – туугъан жерин, адамланы да бек сыйгенди.

ЗУМАКЪУЛЛАНЫ Борис,
КъМР-де Адамны эркинликери жаны бла уполномоченный.

Хурметлеу

Кёплеге ышангылы билек болгъанды, ийнаныу бергенди

Ол Залийханланы Жюнюсно жашы Жанакъайыт эди. Жолда бара, жангы танышым атамы, бизни жашауубузну юсюнден сора эди. Фрунзе тийресинде улуу болмагъан бир агъач юйчюкно босагъасындан атлагъаныбызлай, жылы кыонакълыйкъгъа тюшдюк. Ол мында да бизни кыалай тургъаныбызны, атам не ишлегенин кыайтарып сорду, аны алда этген иги ишлеринден да бир кыауун зат айтды.

Жанакъайыт алай таза кёлю бла, журегини теренинден сейирсиниюу бла сора эди бизге ол затланы, олсагъат ол атамы алай сыйген, аны юсюнден алай ариу айтхан адамгъа илешип кыалдым. Биз кете туруп, жарык кыонакълыйкъбыз, баям, мени жарлы кийингеними, кёчгюнчо сабийле бары да алай эдиле ол кюнде, эслеген болур эди, хуржунундан бир тюмен чыгырып, манга узатды. Мен ийменгенде:

- Жашчыкъ, ал, уялма, мен сени кыарындашынгма, – деди. Ол заманда ол улуу ахча эди!

Кёп жыл озгъандан сора, биз ата журтубузгъа кыайтык. Жанакъайыт Совет (энди Черек) районда партия комитетни биринчи секретары болуп ишлегенде, мен КъМКЪУ-ну студенти эдим. Биз районда бир

партизан кымылдану кыурагъанладан бири болуп, анга тири кыатышханды. Ызы бла Черек районда коммунист партияны комитетини биринчи секретары болуп, анда жашаууно алгъынны ызына салыргъа кюрешгенди. Болса да аны кёп умуту толмагъанды. Республиканы аллында этген иги ишлерине, даражасына да кыарамай, халкъына тюшген сюргон кыыйынлыкъланы чекгенди – Кыргыгъызстанга кёчюрлюк, анда кёплеге ышангылы билек болгъанды, ийнаныу бергенди.

кыагытланы асламысын Залийхан улу жарашдыргъанды, аланы жерлерине жетдирирге да сакъ болгъанды.

Аны кырал таматалагъа жазгъан бир кыагытында былай айтылады: «Мен оюм этгенге кёре, адамгъа бек кыыйыны – аны миллетин сындырыуду. Терслиги болмай тургъанлай кыыйын сыныкълыйкълыкъланы (унижение) сынагъан малкъар халкъ миллет эркинликни излейди, кыош кыолайыны, маданиятыны да ёсерин сюеди. Малкъар халкъны бек улуу тер-

Залийхан улу ол кыыйын жыллада кесини халкъына болушургъа, анга билеклик этерге, жандауурлукъ сёз табаргъа итинуюу бла улуу сыйгъа, даражыга тийишли болгъанды. Жерлешлерибизни эсгерилерине кёре, ол халкъбызны киши айырмагъан бачамасы эди. Ол кыыйын заманда анга оную излеп кёпле баргъандыла, андан эсеблик, болушлукъ да тапханды. Ол алай тынч тыйюл эди. Халкъда, ийнакълап, аны атына Залий дегендиле. «Мен Залийге барганма да...», «Залий манга

Тасултан малны бек сыйген адамды. Малны кыайсы таулу да сюеди. Алай ол кимден да артык сыйгенге ушайды.

Аны кыойчукарлары бары да улуу кыуирукълудула. Кыарачай кыумалыла. Аладан да аламаты уа – аны текесиди. Ол аны кыойчукарларына сюрюючу этерди да этеди – тёгерекге сакъды, ызындан тизгенлей айланады. Кеси уа бир семизди.

Тасултанни тенглери, бир элли, бир жамауатлы жашла, анга ары дей, бери дей, чам эте, кыозуларын барды, бирлерин сой деп тургъандыла. Ол да бирде эшитмегенча эте, бирде кыой арык, кыозу гитчеди, деп жууап эте тургъанды. Заман а тохтамай барады, жашланы аууларына уа киритми саллыкъса! Ала да биягъы чамларын бардырадыла...

Бир да болмагъанда, жашла жыйылып, кенешгендиле да, Тасултанни текесин тутуп, кесерге оную этгендиле. Кюнлени биринде, угъай, кечгинлик беригиз, тюзон айттайым – августуно онунчу кюнюнде, ыйыш кюнню эрттенлиги аламан ариу болады. Кёзде бир булутчукъ да жокуду, Минги тауну чыранлары асыры жылтырагъандан, кёз кыаматадыла. Жылдыды.

Ма ол кюн жашла Тасултанни ол тауушлукъ текесин тутудыла да, нарат тереклени бир ариу жерчигине элтип,

соядыла. Бирлер сояды, башхасы эт этеди, ючюнчолери уа терек тюкючге чёнюп, аны иесине кыагыт жазады.

«Багъалы Тасултан! Биз, бир кыауумла, бюгюн, нарат терекле тубюнде бир кесек олтуруп, эрикенибизни да кетерейик, адамча да бир солуюкъ деп

ЗАЛИЙХАНЛАНЫ Жанакъайыт

Келир дегенем да!

ХАПАР

жыйылгъанбыз. Союмуруз барды, гарабла да. Алай сенсиз ашагъаныбыз бизге харам кибики. Эринмей эсенг, былай келип, бизни бла бир кесек олтурсанг, бек ыразы этерик эдинг. Айтханымча, аламант союмурузну жашла кыазаннга сала турадыла. Жалбауурну уа сен келгинчи этмей сакъларыкълыбыз. Унутуп кыоя эдим – ашыкългъандан ичер зат алмай кетгенбиз да, бир затчыкъла мажара кел. Бизни кыалай табарынгы уа бу жашчыкъ айтыр».

Насыпха, ол эрттенликде Тасултан юйде болгъанды. Кыагытны окугъуанлай, не айтырса, ол да жарыгъанды – солую кюн сыйген тенглери бла алай

олтурургъа тапса, не керекди? Олсагъат юй бийчесине не эсе да айтып, арбазындан чыккъды,

Келе-келди да, тюкеннге бурулуп, кыагытда жазылгъанни этди – эки конык бла бир аракы да алып, ары-бери бурулмай, салып, жашлагъа келди. Анда

уа кыазан кыайнай, жабыу юсюнде шешала, нашала, помидорла...

Айхай, жашла Тасултаннга бек жарык тубөп, таматаны жерине олтурдула. Аны келирин сакълап тургъан жашла кыарап-кыарагъынчы отну кесуе башларын ары-бери айландырдыла да, отну мыдыхын ачдыла. Кыып-кыызыл мыдых кыызыл бадражанлача кёрюндеди. Жалбауурла ол мыдыхлагъа салынганлай, тёгерекке адамны аууз сууларын келтирген ийис жайылды...

Жашла тёгерек олтургъан жерге жез бетли жалбауурлары жетдирдиле. Алгъыш аякыла бир бири бла эришгенча, бири биринден ариу айтылып, кётюрю-

ледиле. Асламы Тасултанни юсюнден айтыладыла. Аны журеги жау чыракълый эриди...

Хар башламны ахыры болады. Эрттенлик кюн да тау артына батып кетеди. Аны себепли, сау кюнню алай ахшы, алай татыулу олтурганлагъа да юйлерине кетер заман болду. Айхай, аланы барындан да Тасултан бегирек жарыгъанды. Жашланы гитчелери, бир машокну алып, аны арбазына дери ашырады.

– Тынч кечели бол, аны! – деп, машокну арбазгъа салып, арха кыайтып кетеди. Ол а юйге киргенлей, ундурукъгъа ауады.

– Э, киши! Теке келмегенди! – дейди аны юй бийчеси кыайгылы ауаз бла.

– Келир-р! – деп кыояды Тасултан.

– Кыачан келликди да? Ахшам болду сора уа!

– Ке-ели-и-р-р, – дейди биягъы Тасултан.

Юй бийчеси анга ачуланып, теке келе эсе энтта да бир кыарайым деп, эшикке чыгъады. Босагъа жанында тургъан машокну эслеп, алып, юйге киреди. Ачып кыараса – текесини башын кереди.

– Ма, текенги башы! – деп, эрини аллына элтеди.

– Келир дегенем да! – деп, Тасултан бирси жанына бурулады.

ЖОРАЛАУ

Бийик поэзияны учундурган сагъаты

Бу кюнде Къабарты-Малкъар къырал университетни преподавательлери, студентлери да, бирсилеча, закий Къайсынны 100-жыллык юбилейине аталган жумушланы тири бардыргандыла. Аладан бири уа «Бийик поэзияны сагъаты» болганды. Аны вузну эки кафедрасы хазыраганды – орус эм тыш къыраллы литератураланы (башчысы Бауаланы Къазим); орус тил эм битеулю тил билимни (таматасы Башийланы Светлана).

Кюнню суукъ болганына да къарамай, жашла бла къызла устазлары бла окъуу юнню аллына чыкъгандыла. Студент къауум бла бирге алайда КъМКЪУ-ну педагогика, психология эм спорт-физкультура билим беруу институтуну директорун орунбасары Байсыланы Лейля, сагъынылган кафедраланы келечилери, филология илмуланы докторлары, профессорла

Тетууланы Борис бла Кучукланы Зухура, филология илмуланы кандидаты Мокъаланы Ира, малкъар тил бла адабият кафедраны башчысы Кетенчиланы Муса, бирсиле да болгандыла.

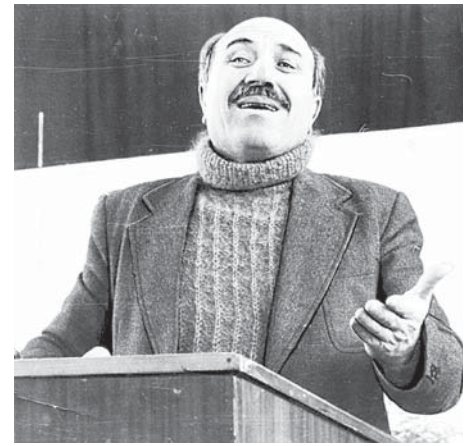
Жаш тѐлю, бири башхасын алыша, Къулий улуну аламан поэзиясындан сайлаган чыгъармаларын окъуганды. Алада уа анагъа, тууган жерге сый-мекликден башлап, урушха налат бериуге дери темала эшитилгендиле. Сѐз ючюн, биринчи курсну студенткасы Милана Небежева «Балларда о погибшем друге» дегенни айта, анга тынгылаганын жашауу, шухлукъну магъанасын юсюнден сагъышлагъа бѐлегенди.

Айхай да, поэтни «Къара ат акъ къарда ѐледи» назмусун сыймеген, аны философия кючюне сейирсинмеген болмаз. Аны алайда Барзаланы Танзиля (1 курс) эшиттиргенди. Цаколаны Ариужан а (1 курс) «Ана тилим» атлы чыгъарманы окъуй, адам ѐз тилин анасынча багъаларгъа, аны билирге, сюерге, келир тѐлюлеге сакъларгъа борчлу болганын ангылатханды. Андан сора да, малкъарча, орусча, англизча окъулган назмулагъа барысы да сыйюп тынгылагъадыла.

Магистрант (орус эм тыш къыраллы литератураны кафедрасы), бизни университетибизде Судандан келип окъуган Амир Али Исмаил Адам а акъылманны «Жашау-ѐрлеудю!» чыгъармасын тау тилде, арапча да айтып, алайдагъылыны къууандырганды. Аны бла бирге уа ол назмуну магъанасын толугылаганын аны анга кѐлюн салганында, жюрегинден ѐтдюрюп окъуганында эсленгенди.

Гадим Ахмат Нур атлы къызыкчы да бизни республикагъа башында сагъынылган жерден келип билим алады. Ол да чыгъарманы малкъар тилде эшиттиргени хычыун кѐрюнгенди. Орус эм битеулю тил билим кафедраны магистрантыды.

«Бийик поэзияны сагъатыны» юсюнден бизни бла къысха ушакъларында Цаколаны Ариужан бла

Милана Хатухова анга сыйюп къатышханларын билдиргендиле.

Назму окъуганла барысы да чыгъармаланы кѐлден айтханларын да белгилерге тийишлиди. Студентлени алларында сѐлеше, Бауаланы Къазим аланы барысына да ыразылыгын билдиргенди. Бу жумушха къатыша, уллу поэтни хурметлегенлери, аны аты ѐлюмсюз болганын кѐргюзгенлери да айтханды.

Бююнлюкде, ѐсюп келген тѐлю заманын асламы-сын компьютер неда телефон бла оздурган кезиуде, жашланы бла къызыланы Къайсынны поэзиясы бла алай шагъырейленгенлери магъаналыды. Къалай-алай десек да, ала шѐндю кѐргенлери, эшитгенлери унутурукъ туюлдуле. Кеслери абданлыкъгъа жетселе да, ызларында келгенлеге дунияда поэзия деген ангылам барлыгын анда эм танууладан бири таулу назмуну болганын айтырыкъларына, ол затны тамашалыгына туюндрюклерине, айхай да, толусунлай ийнабыз.

МОКЪАЛАНЫ Зухура.

ФОРУМ

Ислам Россейни миллет сейирлерине бла къоркъуусузлугъуна къажай туюлду, ол къыраллыбызны байлыгъыды

Бу кюнде Нальчикде «Синдика» къонакъ юйде «Исламны россейли къыраллыкъны кючлеуде жери эм магъанасы» деген темагъа Шимал Кавказын жаш муслиманларыны форумлары бардырганды. Анга къоншу регионладан Муслиманланы дин управленилараны келечилери, жаш алимла, ислам вузланы устазлары къатышхандыла. Сириядан къонакъла келгенлери уа тюбешиуну бютонда сейир этгенди. Битеу да бирге жыйылыууа 150 адам чакъырылганды.

Форумну къууанчы халда ачылыунда КъМР-ни муфтийи Хазратали Дзасежев бла Шимал Кавказын Муслиманларыны координация советини башчысы Бердиланы Исмайыл сѐлешгендиле.

Хазратали Дзасежев форумну темасы артыкъда магъанала болганын, бююнлюкде ислам жамауат жашаууа, аны айныуна себеплик этген чертгенди. Ол къыралда динни тутаргъа, аны тѐрелери толтурургъа, ууз берирге чырмаула салынмагъанларын белгилегенди. «Шѐндюгу муслиманланы сабийлерин динни тѐрелерине ѐсдюрюрге, жамауат организацияла къурап, сейирлерин сакъларгъа онлары барды», дегенди ол.

Муфтий ислам Россейни тарыхында, культурасында энчи жер алганын адамла ангылагъанларын иги шартха санаганды. Аны себеплик къырал да диннге энчи эс бурады, аны бла хайырлы байламлыкъла къуаргъа, ушакъ терге итинеди. «РФ-ни Президентин Владимир Путин официальной даражада Россей ол санда муслиман къырал болганын айтханды. Бизде диннге къажалукъ жокуду, ол келир жашауууну ышан-

гылылыгын жалчытууда артыкъда магъаналыды. Ислам Россейни миллет сейирлерине бла къоркъуусузлугъуна къажай туюлду, ол къыраллыбызны байлыгъыды», дегенди.

Бердиланы Исмайыл а форумгъа къатышханлары алгъылагъандан сора, динни жайытуда къыйынлары ючюн Хазратали Дзасежевни, Чечен Республиканы муфтийини орунбасары Ансар Хитиевни эмда Сирияны Алеппо провинциясында вакуфланы ишлери жаны бла департаментини директору Мухаммад Рами Аль-Абидини Шимал Кавказын Муслиманларыны координация советини майдаллары бла саугъалаганды.

Тюбешууге келген алимлеге алгъыш сѐз бла Чеченни муфтийи Салах Межиев да сѐлешгенди. Ол докладдын Къурадан ант бла башлаганды: Бир Аллахха ийнанганладан къалгъанла - заранлыдыла, игилик этгенледен башхала - хаталыдыла.

Ол «Ислам» деген сѐз арап тилде «мамырлыкъ» деген магъананы жюрютгенди, ол келшиулюкню, тынчылыкъны дини болганын да эсгертенди. Докладчы Мухаммад файгъамбар (Аллахны саламы

анга болсун) кесини жашауу бла башха конфессияланы келечилерине хурмет этиуну юлгюсюн кѐргюзгенди да чертгенди.

Межиев радикал ниетлени жайыуну тохтатыр ючюн, динде орталыкъ (умеренность) болургъа, керти исламны жорукъларын башчылыкъгъа алургъа кереклисиз да белгилегенди. «Бююнлюкде биз тюбеге къыйынлыкъла, чырмаула билимсизлики хатасындан чыкъгандыла. Салахуудин Иерусалимни къорулагъанда, бир килисаны да бузмаганды, адамланы ырысхыларына заран салмаганды, жесирлени эркин этгенди. Иудейледен бирини алай нек этгенсе деген сорууна жууаплай, Мухаммад файгъамбар (Аллахны саламы анга болсун) джихадны кезиунде мамыр адамланы ѐлтюрюрге, дин мекамланы бузаргъа, тереклени керексиз жокъ этерге къоймаганды, деген эди ол. Аны бу сѐзлеринден сора кѐле исламгъа кѐчгендиле», деп къошханды эмда муслиманланы биригирге, эки дунияда да исламны байрагын бийикде тутаргъа чакъырганды.

Радикал ниетле мамыр адамлагъа, къыраллагъа, диннге къаллай хата салганынын, жаршыууа, сириячыла кеслерини башларында сынагандыла. Бу къыралны Алеппо провинциясында вакуфланы ишлери жаны бла департаментини директору Мухаммад Рами Аль-Абидини сѐзюнде экстремистлени динлери болмаганын, радикализм

аурууча терк жайылганын, ол исламгъа уллу хата келтиргенин чертгенди. «Террористле исламны аты бла башларын жабып, муслиманланы, мамыр адамланы юйлерин чачхандыла. Ала Аш-Шамада (Сирияны, Ливанны, Иорданияны эм Палестинаны орунларына алгын болган къырал) керти исламны тохташдырабыз деген чакъырыула этгендиле. Алай ала Аш-Шама исламны арасы болганын унутхандыла», дегенди.

Ол орталыкъ ниетле мамырлыкъны мурдору болганларын да чертгенди. «Алимле, дин къуллукъчула биригип кюрешселе, экстремизмин хорларгъа къолубуздан келликди», дегенди сѐзюнде ахырында.

Форумда Шимал Осетия-Аланияны, Къалмукъну, Чеченни, Ставрополь крайны келечилери сюзолген вопросха кеслерини оюмларын, кѐз къарамларын да билдиргендиле. Сѐз билим берууну, ислам вузлада окъуу программаланы, жаш тѐлю бла бардырылган юйретю ишни юслеринден барганды. Сѐз ючюн, Шимал Осетияны муфтийини орунбасары Батраз Аршиев жаш муслиманла мамыр, дин тѐрелерине хурмет этилген къыралда жашаргъа сыйгенлерин чертгенди. «Россей – бизни Ата журтубузду. Ата-бабаларыбыз аны жалынчакъсызлыгъы ючюн жашауларын амагъандыла. Бююнлюкде уа муслиманла къыраллыбызны айнтыууа уллу къошумчулукъ этдиле. Бизни баш борчубуз – ѐсюп келген тѐлю да ата журтубуз

ючюн жууаплыкъны сезерча этерге», дегенди.

Ахырында форумда Шимал Кавказын муслиманларыны координация арасыны толтуруу комитетини жууаплы секретары Ибрагим Ибрагимов сѐлешгенди. Ол дин биригулени келечилерин проект мадар бла ишлерге чакъырганды, проектлени къурагъанда энчиликлени да билдиргенди.

Форум а тийишли эсгертиулени къабыл кѐруу бла бошалганды. КъМР-ни муфтийи Хазратали Дзасежевни бизге айтханына кѐре, аны КъМР-ни Муслиманлары дин управлениясы, Ислам культурагъа, илмугъа эм билим берууге болушукъ этген фонду себеплиги бла къураганды. «Аны темасы ѐсюп келген тѐлюге бек магъаналыды. Жаршыууа, бююнлюкде бирле исламны энчиликлерин ангыламайдыла, ѐтюрк хапарлагъа тынгылып, къыраллыбызда диннге къысыулыкъ этилген сунадыла. Быллай жыйылыууа уа алай керексиз хапарланы тохтатыр, болуну тюз ангылатыр мурат бла къурадыла», дегенди.

Муфтий билдиргенча, жыйылыууа къатышханлагъа анкетала да юлешингендиле. «Алай бла дин къуллукъчулары къолайлыкъларын, социальный болумларын билип, алагъа къаллай болушукъ керек болганын ачыкъларгъа онгубуз болуукъду. Бу шартлагъа кѐре, Шимал Кавказын жаш алимерини базасын къурагъа белгиленди», дегенди ол.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

Кёрмюч

Бу күнледе Суратла искусстволаны А.Л. Ткаченко атлы музейинде «Революция 1917 года. События и люди» деген кёрмюч ачылганды. Анда художниклерибизни революцияга аталган чыгармаларын кёрюрге онг болганды. Аладан сора да, ол ёмюрледе жашаган суратчылары ишлери да болгандыла. Алада Нальчик, тау элерибиз, ол кезиуде жашаган адамла суратлангандыла.

- Биз бу күнледе револю-

Тарыхыбызда энчи жерни алгъан кезиуню кёз туурагъа келтирген суратла

цияны 100-жыллыгын белгилейбиз. Бу кёрмюч да анга жораланган жумушладан бириди. Экспозиция бла школчулары, студентлени да

шагъырейлендирге керекди. Нек дегенде бу бизни тарыхыбызда энчи жерни алгъан кезиудю, - дегенди КъМР-ни культура министри Мухадин Кумахов, кёрмючню ача.

Урушну, урунууну, Сауутланган кючлени бла право низамны сакълаучу органлары ветеранларыны Нальчик шахар советини председатели Абдулаланы Мустафа уа, бюгонлюкде революцияны иги шартларын эсгертип, юлгоге алыргъа керек болганын чертгенди.

КПРФ-ни Къабарты-Малкъарда бёлюмюню комитетини

секретары Замир Канаметов а музейни ишчилерине, быллай магъаналы жумушха эс бургъанлары ючюн ыспас этгенди. Искусствовед Нелли Сундукова уа кёрмючде аны баш иесини Анатолий Сундуковну суратлары да болганын белгилегенди. Ол чыгармаланы кёбюсю айтхылы коммунистле, жигитликлери бла атларын айтдыргъан къарындашла Гурфовлагъа аталганын чертгенди.

Ызы бла уа коммунист къарындашлары туудуклары, кёрмючню къурагъанлагъа ырызлыклары айтып, голле бергенди.

ТЕМУККУЛАНЫ Аминат.
Суратла авторнудула.

Рейтинг

Къонакъ юйлерибизни «жұлдузлары» тохташдырылгандыла

Къонакъ юйлени даражаларына кёре бёлген каталогда (Lodging.ru) билдирилгенича, быйлыны июль-сентябрь айларында Къабарты-Малкъарны къонакъ юйлери 6 классифи-

Дагыда законопроектде категориялы классификацияны ётмеген къонакъ юйге ишлерге эркин этилмегенини юсюнден да айтылады. Анга бузукълук этген админист-

кацияларына кёре Россейде 3-чо жерге чыкыгандыла.

КъМР-ни курортла эм туризм министри Мурат Шогенцуков айтханга кёре, бюгонлюкде республикада отельлени асламы юч «жул-

стратив жууапылыкыгъа тартыллыкды.

Бюгонлюкде Къабарты-Малкъарда объектле 156 категорияга юлешинди. Ары отельле, къонакъ юйле, пансионатла, санаторийле эм

Халкъ устала

Кюмюшчю Алий-Хажу

Болгандыла тау элдеде устала: акъылманла, жырчыла, назмучула, таурухчула, хуначыла, агъач устала, кюмюшчюле, темирчиле эм башчала. Ала этген ишлери бла махтау алгандыла, халкъны эсинде къалгандыла. Сёз усталаны айтханлары, жырлары бюгон да айтылдыла, эски хунала да сюеледиле. Кюмюш накъышлары сакъланганлары да бардыла.

ёмюрню аягынды Огъары Малкъарда туугъанды. Багъалы темирден ат керекле, камала, тиширыулагъа сыр-гъала, жюзюкле ишлегенди.

Устаны аты сау миллетде айтыла эди.

Юйдегили болгандан сора анга беш къыз туугъанды, уланы болмайды. Сора кюнлени биринде ол Меккагъа тебирейди. Хаж къылыргъа баргъанлагъа къошулуп, жолгъа чыгады. Азмы, кёпмю барды, къыйналдымы-къалдымы, алайсыз да болгъан болмаз, ахырында муслиманланы эм сыйлы жерлерине жетеди. Анда жумушларын тындырып, нёгерлери ызларына къайтханда, Баший улу къалады.

Къуран окургъа да юйренеди, Аллахдан кесине улан тилеп турады. Юйюне эки жылдан къайтхан эди. Сыйлы жерде этген тилеклери да толуп, анга беш жаш тууду.

Алай бла Алий-Хажу он сабийни атасы болады. Кюмюш

ишин къоймай бардырады. Жашларына бирер кюмюш ат керек хазырлагъан эди ол. Аланы хапарлары битеу беш тау элге да жайылганды. Неда этип, алагъа ие болургъа сыйгенле кёп эдиле.

Бир жол Алий-Хажини жашы Бекмырза аты бла къошха келеди. Андагыда анга жарык тюбейдиле. Атын къош аллында тагъадыла, иерин тешедиле. Бекмырзаны уа къош ичинде олтуртадыла, сыйлайдыла. Жаш жолгъа тебирегенде уа, излейдиле да, иерни тапмайдыла. Алайда кёп адам да жокъ эди, барысы да таныгъанлары. Къалай-алай болса да, иерни тас этдиле.

Арада жюрек къыйын да болгъан эди ол иш. Алай уручуну къолундан тутмасанг, къайдан билликсе ким болгъанын. Жюгенни уа Бекмырза сакълагъанлай турду. Халкъны Азиягъа кёчюрген кюнню аллында аскерчиле элге нек келгенлерин биллип, жюгенни бир тешикке сугъуп, букъдуруп къыйгъанды. Андан къайтхандан сора табыл алганды.

Бекмырза 1967 жылда жюз жылдан атлап ауушханды. Туудуклары айтадыла ол Ленинден аз алгъаракъ туугъан эди деп.

Кюмюшчюден дагыда бу жюрек сурат къалганды. Ол а Башийланы тукъум тамгаларыды.

Уста кини дуниядан эртте кетген эсе да, иши туудукларында сакъланганды. Ала аны бла ёхтемлене жашайдыла.

ОСМАНЛАНЫ Хыйса.

дузлудула». Дагыда 4 «жұлдузлу» бир эм 2 «жұлдузлу» да экиси бардыла. Аланы асламы (9 объект) Минги тауну тийресиндедиле. «Жұлдузла» бла белгилеу къонакъ юйлени ишлерини качественде игилендирге себеплик этеди. Ала бир бирлери бла эришдиле, бир бирге оздурмазгъа итинедиле.

Бюгонлюкде бу халда квалификация этиу борчлу туюлюдю. Алай жууукъ заманда аны хар бир къонакъ юй да ётерге керек боллукъду. Аны юсюнден федерал законну проекти Къырал Думада къараудады. Анга тийшлиликде отоулары 50-ден аслам болгъан объектле 2018 жылда 1 январьдан башлап жылны ичинде классификацияны ётерге керекдиле. 15 отоулула бла уа бу жумуш 2019 жылны январь айында башланады. 2020 жылны башындан а ол борчлу халда тамамланылыкды.

дагыда башчала киредиле.

Республикада отельлени классификациялары бла КъМР-ни Курортла эм туризм министрствосунда аккредитацияны ётген «КъМР-ни сертификация эм качество арасы» ООО бардырады.

Бу рейтингде 11кварталда Къабарты-Малкъар жалаанда Москва областъха бла Кърым Республикагъа оздурады.

Бюгонлюкде кеслерини категорияларын а бу объектле тохташдыргъандыла: «OZON-7 VERSHIN» (4 жұлдуз), «OZON» (3 жұлдуз), «СЕМЕРКА» (3 жұлдуз) отельле, «ПИК ЕВРОПЫ» (3 жұлдуз) къонакъ юй, «ЭЛБРУС» (3 жұлдуз) пансионат, «ШАХЕ-РЕЗАДА» отель (3 жұлдуз), «ЛАГУНА» (3 жұлдуз) къонакъ юй, «ЧАЙКА» (3 жұлдуз) санаторий, «OZON-ЧЕГЕТ» отель (3 жұлдуз), «АУШИГЕР» (3 жұлдуз) къонакъ юй, «НАКРА» отель (2 жұлдуз).

Ольга ПОГРЕБНЯК.

Аты бюгонлюкде да унутулмагъан, этген ишлеринден бир къаууму сакъланган усталадан бири кюмюшчю Башийланы Алий-Хажу болганды. Туудуклары билдиргенге кёре, ол онсегизинчи

Сейрап

Узакъ ёмюрлени шагъатлары

Черек жагъалада, таула бийиклеринде да табыладыла быллай тюрлю ташла. Алагъа аммонитле дейдиле. Алимле айтханга кёре, 250 миллион жыл мындан алгъа бир хатадан таш болуп къатып къалгъан тенгиз жаны-урладыла была.

Ала бизни тийреледе кёп табылгъанына эс бурсанг, сора бурунда быллайлары тенгиз болгъанды. Метеке ташланы уа уллулары, гитчелери да бардыла. Бир жерде кёбюсю табылып да къалады. Кеслери энчи тургъанла да тубейдиле. Бир-бир ташланы сындырсанг, аланы ичлеринден да чыгъадыла быллайла. Къалай-алай болса да, была узакъ ёмюрлени шагъатларыдыла.

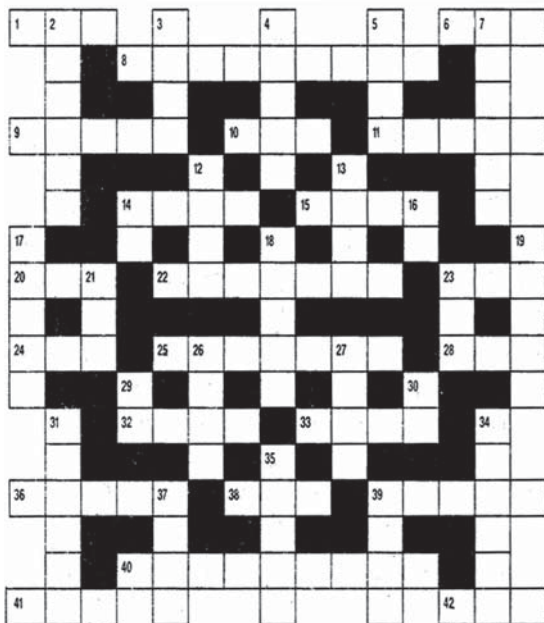
ОСМАНЛАНЫ Хыйса.

СЁЗБЕР

ЭНИНЕ: 1. Кийик. 6. Бийик жер. 8. Дауур-дууур, гузакълыкъ. 9. Нартюхню бабыкъ тартылгъаны. 10. Адамны не жаныуарны аягы жерге басханда къалгъан тамгъа. 11. Алманы сорту. 14. Адамны, малны сырты. 15. Юйню бир кесеги. 20. Айланжюкню бир да тынчаймагъан саны. 22. Ётюрюкге ийнаныу. 23. Бёлюнмей, саулай бишген кьой эт. 24. Эртте Чегем ауузунда аллай аты бла эл болгъанды. 25. Къанатлы. 28. Юйню чигинжиси. 32. Кинода жазуула. 33. Жыл саны келген адам. 36. Бахсанчы поэт. 38. Лакъырда. 39. Бахчада шинжили кёгет терек. 40. Эски санау бла декабрь ай. 41. Юйню чырагъы. 42. Мал аш.

ЁРЕСИНЕ: 2. Кьол жетдириучю. 3. Кьорууланьргъа, жашаргъа да ишленген мекям. 4. Кавказ миллетледен бири. 5. Бозагъа ушагъан ичги. 7. Махтау сёз. 12. Не кёп болса да, артыкъ болмайды адамда. 13. Жаюу бармагъан. 14. Кечени жарытхан планета. 16. Адамны ёлтюрлюк зат, кёзде, къарамда, ашда да болады. 17. Бийге жетмеген даража. 18. Эртегили аскерчини саууту. 19. Боза булгъагъанда хайырланьылгъан сауут. 21. Топуракъны букъусу. 23. Сермешге баргъанда, алай къычырадыла. 26. Ишин билген адам. 27. Алийланы Кёнделенде медреседе да окъугъан, белгили жашларыны аты. 29. Таулу эр кишини жаны эртте аны бла бир болгъанды. 30. От жагъада жылыуну тутхан зат. 31. Кьоншу

миллет. 34. Затдан кесекле. 37. Улуу чапыракълы ханс. 39. 35. Кьуругъан нартюх сабакъ. Ата, ана, сабийле.

ГАЗЕТНИ 210-211-чи НОМЕРИНДЕ БАСМАЛАННАН СЁЗБЕРНИ ЖУУАПЛАРЫ:

ЭНИНЕ: 1. Прибалтика. 4. Узейирхан. 9. Парашют. 10. Чий-бел. 11. Марзият. 12. Шууа. 15. Терек. 17. Аскер. 20. Ленин. 22. Музей. 25. Къазим. 26. Къаратор. 28. Перекоп. 30. Алтын. 31. Жомакъ. 34. Ахшам. 35. Харун. 36. Нюр. 37. Элизат. 39. Къалам. 40. Къанатлы. 41. Жашчыкъ.

ЁРЕСИНЕ: 1. Прометей. 2. Таш. 3. Азамат. 5. Игилик. 6. Налат. 7. Мамырлыкъ. 8. Чинарла. 13. Танзила. 14. Фрунзе. 16. Керим. 18. Китап. 19. Сайлау. 21. Мака. 23. Эрттенлик. 24. Журналист. 26. Къарахалкъ. 27. Эрмен. 29. Осуят. 32. Къарчыкъ. 33. Чумла. 38. Баш.

Ыйыкъгъа гороскоп

11 ноябрьден 18 ноябрьге дери

КЪОЧХАР. Бек ахшы ыйыкъ боллукъгъа ушайды. Къарыуугъузу улдуу, саулуугъузу да игиди. Бу кюнледе кючюгюзю чыгармачылыкъ жанына бурсагъыз тапды, спорт бла да кюрешигиз. Тирилигигизни тийишлисича хайырлана

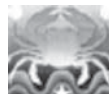
билигиз.

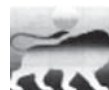
ТАНА. Ишигизде, энчи жашауугъузда да тюрлениуле боллукъдула. Алгынны кёз къарамларыгъызы бир аз бир жанында кююгъуз, келлик заманны юсюнден сагъышланьргъа заман жетгенди. Сагъынлгъан тюрлениуледен кьоркъмагъыз.

ЭГИЗЛЕ. Жарсыуларына, ишлерине уллу эс бурмагъаныгъыз ючюн жууукъларыгъызы кёллерине тийип турасыз. Жангы ишчи нёгерлеригизге сакъ кёзден къарагъыз, ала сизни алдап кьоймасынла. Алай ашыгъышлы эсепле да чыгармагъыз.

АЙЫРЫЧАБАКЪ. Бу ыйыкъда ишчи оноулагъа, келишимлеге, магъаналы къагъытлауа кьол салыргъа боллукъсуз. Даулашлы соруула тубей эселе, аланы тап жанына бурургъа онг барды. Бараз кюн кесигизни бирлеге алдатдырысыз деген кьоркьуу чыгады.

АСЛАН. Бу кезиуде эсигизни ууакъ затлагъа угъай, уллу ишлеге, магъаналы болумлагъа бурсагъыз игиди. Керексиз учуууларыгъызы кююгъуз, ала чырмагъа боллукъдула. Суйген затыгъызда кесигизни чеклемегиз.

КЪЫЗ. Кёп иш тындырыргъа, жууаплы ишле тамамларгъа керек боллукъду. Даулашлагъа, туююшлеге бу кюнледе ахырысы бла да къатышмазгъа кюрешигиз. Ёнкюч ахча алмагъыз, берген да этмегиз.

БАЗМАН. Ишигиз бла байламлы жарсыула чыкьганлай туродыла. Аны сылтаундан жууукъ адамларыгъызы унутхансыз. Аллай уллу кёллюк кечилмеге боллукъду. Юйюрюгюзге эс буругъуз.

АКЪЫРАП. Бу ыйыкъда тири, жигит боллукъсуз. Хар этген ишигиз да сиз суйгенча озмагъанлыкъгъа, туююшлеге. Алда кёп ариу жумушла, ахшы танышыула сакълайдыла. Саулукъ жаны бла жарсыулары арта салып тургъаныгъызы кююгъуз.

МАРАУЧУ. Магъаналы оноулары жашауугъа кийирген заманда, кесигизни тюзлюгюгюзге ишкели болмагъыз. Бир жумушну тындыра тура эсегиз, аны ахырына жетдирмей кьоймагъыз. Бу кезиу не башламчылыкъгъа да бек игиди.

ТЕКЕМОЮЮЗ. Алгъа къыйын кёрюнюп тургъан ишлеригизни женгил халда тамамларгъа боллукъсуз бусагъатда. Бек башы – эринчекликке жер болмазгъа керекди. Жангы ишлеге берилип, суйген адамыгъызы унутмагъыз. Алайсыз да арагъыз сууугъуракъды.

СУУКЪУЙ. Жангы шухъла бла танышырыкъсыз. Аладан бирлери сизге танг эс да тапдырылкъды. Хар башлагъан ишигизни иги сагъыш этип алай тындырыгъыз. Базаргъа жюрюгенле уа бохчаларына бютюн сакъ болсунла.

ЧАБАКЪЛА. Ууакъ чурумла чыгаргъа боллукъдула, алагъа артыкъ эс бурмагъыз. Ала бир талай замандан кеслери аллына кетерикдиле. Жюрегигизде болгъан затланы уа ачыкъ айтыргъа кьоркъмагъыз.

Учредительле: Къабарты-Малкъар Республиканы Парламенти бла Правительствоосу

Баш редакторну орунбасары
ТЕКУЛАНЫ Х.М.

РЕДКОЛЛЕГИЯ:

АТТАЛАНЫ Жамал
(баш редактор),
ЖАНГУРАЗЛАНЫ Нажабат
(баш редакторну орунбасары),
ТОКЪЛУЛАНЫ Борис
(жууаплы секретарь),
МОКЪАЛАНЫ Зукура (бёлюмню редактору),
ТИКАЛАНЫ Фатима (бёлюмню редактору).

ТЕЛЕФОНЛА:

Редакторну приёмный - 42-63-01. Баш редакторну орунбасарлары - 42-38-21, 40-04-82. Жууаплы секретарь - 42-66-85.
Секретариат - 40-93-62. Корректорла - 42-63-52.

Газет Басманы эм асламлы информацияны эркиниклерин кьоруулау жаны бла Къабарты-Малкъар регион инспекцияда 2016 жылда 19 декабрьде регистрация этилгенди.

Регистрация номер — ПИ № ТУ07-00118. Индекс - 51532

Газетни басмагъа "КъМР-Медиа" ГКУ-ну компьютер службасы хазыр этгенди.

Газет "Тетраграф" ООО-ну типографиясында басмалангъанды.
Нальчик шахар, Ленин аты проспекти, 33

Номерге графикге кёре
19.00 сагъатда кьол салында.
20.00 сагъатда кьол салынганды.

ГАЗЕТНИ НОМЕРИН

ЧЫГЪАРГЪАНЛА:

Тикаланы Фатима -
дежурный редактор;
Кучукланы Сафият -
жууаплы секретарьны
орунбасары;
Зезаланы Лида - корректор.

Тиражы 2100 экз. Заказ № 1429
Багъасы 10 сомду

РЕДАКЦИНЫ ЭМ
ИЗДАТЕЛЬНИ АДРЕСИ:360000, Нальчик шахар,
Ленин аты проспекти, 5

электронный почтасы:
elbor_50@mail.ru